

Kramberger, do otkrića u Krapini. Od prvih otkrića do monumentalnog djela.

DRUGI DIO: 1906 - 1936, sadrži cjeline: Novi nalazi fosilnih ljudi. Gorjanović-Kramberger, Krapina i drugi fosili. Neandertalska faza u evoluciji čovjeka.

TREĆI DIO: 1936 -1986, sadrži cjeline: Neandertalci i drugi fosilni hominidi. Razvoj čovjeka.

Predgovor knjizi je napisao Milford H. Wolpoff, profesor na University of Michigan, Department of Anthropology. Knjiga sadrži literaturu sa 114 jedinica. Katalogizirana je u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci (ISBN 86-03-99175-8; UDK 569.9 = 20 = 862 : 929 Gorjanović-Kramberger, D.

Darko RUKAVINA

BALABANIĆ, J. (ur.): *Spiridion Brusina. Zbornik radova znanstvenog skupa* (Zadar, 4 i 5. listopada 1989) u povodu 80. obljetnice smrti S. Brusine. Izd. Matica hrvatska, Zadar, 1991. 239 str., 18 slika, 7 tablica i kazalo osobnih imena. Tisak: "Grafoservis" Zadar. UDK: 59 + 639:929 Brusina (08). Građa usporedno izašla i u "Zadarskoj reviji", XL, 1991, 4-5.

U ovome zborniku nalaze se, najprije, doručeni referati sa znanstvenog skupa o hrvatskom zoologu S. Brusini održani u Zadru i Rijeci. Tu su ujedno tekstovi koji su nastali u sklopu proslava Brusinine obljetnice. Tako sam zbornik ima tri osnovna dijela: dva prva sadrže priređene članke i druge tekstove o životu i djelu Brusine, zatim članke o marikulturi u nas, dok su u trećem tekstovi prigodnih priredbi.

U I. dijelu: "Spiridion Brusina - život i djelo" (str. 15-128) su članci: S. Obad, Špiro Brusina u svom vremenu; J. Balabanić, Životna staza S. Brusine; Z. Jurišić-Polšak, Brusina paleomalakolog; N. Tvrtković, Brusina zoolog; D. Rucner, S. Brusina utemeljitelj suvremene ornitologije u Hrvatskoj; D. Zavodnik, Spiridion Brusina istraživač Jadrana; M. Legac, Revizija zbirke školjkaša (Bivalvia) Brusinina suradnika don Blaža Cvitanovića; T. Maštrović, Brusina javni djelatnik i kulturni radnik.

Potom iz pera urednika tu su Zapisi o životu i radu S. Brusine. Pretežno na temelju arhivske građe i bilježaka Brusine, ili njegovih suvremenika, govori se o Brusininoj ličnosti, odnosu prema rodnom Zadru, moru i hrvatskoj domovini, o njegovu mišljenju o važnosti i ulogama prirodne znanosti; isto tako tu je transkripcija i prijevod Brusinina autografa "Mia storia politica", te vjerojatno cjelovita bibliografija Brusininih radova, ukupno 202 naslova.

U II. dijelu "Marikultura u nas" (129-191) su radovi marikulturista: T. Vodopija, Povijest jugoslavenske marikulture; D. Lužavec, Uzgoj morskih riba - osnovni zahtjevi proizvodnje, stanje i perspektive; I. Katavić, Uloga znanosti u marikulturi; R. Segarić, Neki ekonomski aspekti uzgoja morskih riba; B. Skaramuca, Istraživanje jadranskih resursa u svrhu razvoja marikulture.

U III. dijelu "Prigodne priredbe" (193-222) je Program svečane akademije, pjesma svećenika Mate Ivičevića iz 1873. "Gosp. Brusini", pa tekst "Brusina o sebi i svojim suvremenima", recital što ga je na temelju građe koju je prikupio J.

Balabanić uobličio Ž. Nižić. Zatim partitura skladbe maestra I. Kuljerića "Blagoslovi, Bože, Zadar" - zborne pjesme skladane baš za ovu proslavu i u Zadru praižvedene.

I kao što su na početku samog zbornika pozdravni govori akademika Milana Heraka, tajnika Razreda za prirodne znanosti JAZU, i Josipa Vlahovića, predsjednika Skupštine općine Zadar, tako imamo na kraju govore Jure Kožula, predsjednika Organizacijskog odbora proslave, prigodom otkrivanja spomenploče Brusini i pri otvaranju izložbe "Brusina naš suvremenik", koje vodič je također otisnut. Na kraju, urednik zbornika daje pregled svih događanja o 80. obljetnici smrti velikog prirodoslovca u Zagrebu, Zadru i Rijeci.

Učatōč znatnim nedostacima, prvenstveno tehničke naravi, ovo izdanje bit će od koristi svima istraživačima kako Brusine i razvoja nekih prirodoslovnih struka u Hrvata, tako i marikulture. Spomenuti nedostaci u dobroj mjeri gotovo se ne vide ako znamo da je zbornik tiskan u Zadru, u vrijeme kad je grad neprestance zasipan granatama, kad je bio bez struje i vode!

Josip BALABANIĆ

Marin ŠOUFEK: SVIJET MINERALA
Format 20 x 24, str.VII, 124, 41
fotografija u boji - autor D.
Pomykalo, tvrdi uvez. Izdavači:
Školska knjiga i Hrvatski prirodoslovni muzej. 1992

Knjiga kakvu smo dugo čekali.

Još daleke 1878. godine Mišo Kišpatić u predgovoru svojoj knjizi

"Priče iz rudstva", našem prvencu iz tog područja pisanom za široki puk, istaknuo je veliku potrebu za takvim djelom napomenuvši da sličnu literaturu već posjeduju svi napredniji narodi. Od toga doba mi smo polako gubili korak sa svijetom u kojem su do sada izašla brojna izdanja s ciljem da zadovolje, ali i da potaknu interes za područje mineralogije. Danas taj interes i kod nas dobiva širi poticaj, lakšim protokom informacija i pokretima kojima je cilj zaštita okoliša. Ova nova knjiga sada taj interes može zadovoljiti.

"Svijet minerala" složen je iz dva dijela. U prvom građu anorganskog svijeta, te kemijske i fizikalne svojstva minerala upoznajemo u poglavljima: Što je mineral, Kristale "nitko ne brusi", Kakva je pravilna nutarnja građa kristala, Simetrija kristala i kristalni sustavi, Sraslaci, Kristalno i amforno stanje, Veliki kristali, Polimorfija, Izomorfija, Boja, Crt, Sjaj, Lom svjetlosti, Pleokroizam, Luminiscencija, Tvrdoća, Kalavost, Gustoća. Razumijevanje ove dosta komplicirane građe, osim jednostavnosti opisa, olakšavaju jednostavni vrlo ilustrativni crteži. Pregledno je izložena sistematika minerala i objašnjen njihov postanak u magmatskim, sedimentnim i metamorfnim okolišima.

U drugom dijelu knjige predstavljeno je slikom i tekstom 40 od oko 3500 danas poznatih minerala. Na taj izbor utjecalo je više činitelja, kao učestalost pojavljivanja, uporabna važnost, a pored svega njihova ljepota i mineraloški ili pak kolekcionarski značaj. Većina odabranih fotografija Dražena Pomykala prikazuje minerale iz fundusa Hrvatskoga prirodoslovnog